

Nazwa instytucji

Książnica Cieszyńska

Tytuł jednostki/Tytuł publikacji

"Nov kolsk zkony ve Slezsku"

Liczba stron oryginału

2

Liczba plików skanów

3

Liczba plików publikacji

3

Sygnatura/numer zespołu

TR 031.137

Data wydania oryginału

1913

Projekt/Sponsor digitalizacji

Dofinansowano ze środków WPR Kultura+

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

NARODOWY
INSTYTUT
AUDIOWIZUALNY

KULTURA+

Digitalizacja

SLEZSKÝ VENKOV

ORGÁN ČESKÉ STRANY AGRÁRNÍ VE SLEZSKU.

Redakce a administrace v Opavě, Hradecká ulice č. 14. — Nevyplacené dopisy se nepřijímají. — Rukopisy se nevracejí. — Kdo si ponechá 3 po sobě jdoucí čísla, stává se odběratelem.

Vychází dvakrát týdně v pondělí a ve čtvrtek večer s datem následujícího dne.

Předplatné činí na rok 10 K, na 1/2 roku 5 K, na 1/4 roku 2 K 50 h po poště neb donáskou. — Do Německa 12 K. — Jednotlivá čísla prodávají se v Opavě po 10 h. — Předplatné a inseráty platí se předem složenými listy pošt. spoř.

Nové školské zákony ve Slezsku.

Příští týden projednávají bude zemský sněm jeden z nejdůležitějších zemsk. zákonů, zákon o veřejných školách obecných, od kterého do jisté míry má záviseti náš další národní a školský vývoj ve Slezsku.

Protože osnova, školským výborem vypracovaná a dosud v největší tajnosti chovaná, obsahuje některá ustanovení pro slovanskou většinu nepřijatelná, bude úlohou slovanských poslanců buď domoci se v dotčených článcích takových změn, aby zákon i v národnostním ohledu nám vyhovoval, nebo zákon vůbec zmařit.

Ježto slovanští poslanci zastupují nejen většinu obyvatelstva v zemi, nýbrž i většinu veřejných škol, není možno, aby tak důležitý zákon, kterému projíti jest než bude sankcionován několika ministerstvy, proti vůli slovanských poslanců a přes jejich hlavy byl císařem schválen. To ví dobře i Němci a snad dle toho majorita též se zachová.

Převaha slovanská ve Slezsku jest patrna zvláště z následujících dat (bez moravských enklav, školství v mor. enklavách patří na Moravu).

obyvatelstvo dle obc. jazyka	veř. školy obec.	třídy	učit.	žactvo
čes. 173.470	čes. 139	385	435	26.039
	českoněm. 14	42	33	
pol. 235.180	pol. 153	403	398	28.739
	pol.-něm. 22	143	129	
něm. 305.100	něm. 243	999	1005	59.140

Z těchto dat jest patrné, jak dobře již jest postaráno o obecné školství německé. Ač jest škol slovanských i žactva více, mají Němci jak více tříd tak učitelů, takže připadá na jednoho učitele německého daleko menší počet žáků, než na učitele slovanské, kteří ještě musí vyučovati německému jazyku, takže bez zvláštní námahy nelze učitelům slovanských škol dosáhnout ve škole takového věcného úspěchu, jako učitelům ve školách německých s menší učební osnovou a menším počtem žactva. Avšak mají německé školy nejen výhody paedagogické, ale též zdravotní, neboť v přeplněných školách nelze nikterak přihlížeti na různou způsobilost žactva a trpí tam zdraví jak učitelů tak žactva.

Bude proto zapotřebí důrazně na školské úřady i zemský výbor přistě naléhati, aby křiklavý nepoměr škol a žactva na jedné a tříd a učitelstva na druhé straně na školách slovanských a německých povolením více tříd a ustanovením většího počtu slovanského učitelstva vyrovnaly.

Z osnovy nového školního zákona ku informaci české veřejnosti vyjímáme:

Právo obcí sestavovati tera pro jmenování definitivního učitelstva má zůstat, a rovněž má býti zemský výbor jako dosud vázán na tera obcí, takže by mimo tera jmenovati nesměl.

Zemský výbor chce si však vyhraditi právo žádati na obci sestavení nového tera, když v prvním teru na zájmy školy by nebyl vzat náležitý zřetel. Takovým požadavkem mohl by se mařiti úmysl obce.

Zvláštností jest dále ustanovení ohledně minoritních škol. Při jmenování učitelů na takové školy nemá býti zemský výbor vázán na tera obce. Tím chce zemský výbor, který jest německý, zajistiti jmenování učitelů německých na německé školy v českých a polských obcích, jichž tolik v poslední době Němci zřizují.

Bez náležitého zajištění jmenování slovanského učitelstva pro slovanské minoritní školy jest též toto ustanovení, když by mělo vyhovovati pouze Němcům, pro nás nepřijatelné.

V novém školním zákoně chtějí se Němci pokusiti uzákoniti utraquismus na školách slovanských. Dosud zákony školské utraquismus neznají, ba jsou proti němu. Ve Slezsku zaveden jest utraquismus na slovanských školách pouze nařízením zem. školní rady (nařízení Zeyrkeho) proti vůli ministerstva vyučování na naléhání zem. výboru slezského. Nyní chtějí Němci dátí tomuto monstru školnímu pečeti zákona. Rovněž toto ustanovení jest pro nás nepřijatelné.

Zajímavé však jest, že ustanovení to nemá platiti pro školy minoritní.

Za minoritní mají se pokládati školy v obcích, v nichž většina zastupitelstva jest jiné národnosti. Jak má býti v obcích, kde mají dvě národnosti stejný počet zástupců ve výboře (na př. kde jsou jen dva volební sbory), osnova neříká.

Učitelstvu poskytuje nový zákon některé výhody i nevýhody.

Tak mohou býti definitivní učitelé, když jest to v zájmu školy na jinou školu přesazeni na návrh okr. školní rady zem. školní radou v dohodě se zemským výborem, po slyšení obce odkud a kam má býti přesazen. Automatický postup počáteční má přestat.

Do personálního statu zařadí se učitelé na žádost buď až po definitivním jmenování nebo, když nejsou definitivní, po dvouleté službě na veř. škole a zkoušce způsobilosti na žádost zemskou školní radou. Zařazení učiní se vždy 1. ledna po podané žádosti.

Školy obecné a měšťanské mají míti každá svůj status.

Pro učitelstvo obecných škol stanoveno jest 5 tříd a měšťanských 2 třídy.

Platy základní u prvních jsou 1400 K, 1600 K, 1800 K, 2000 K a 2200 K u druhých 2400 K a 2600 K. Misto quinquenále zavede se quadrienale.

Po zkoušce způsobilosti před zařazením do osobního statu mají učitelé nárok na světnici s příslušenstvím, po zařazení na 2 světnice s přísl. a řiditelé měšťanských škol 3 světnice.

Kde není naturálního bytu, obdrží učitelé 100—600 K, nadučitelé pětiletí školou po-

činajíc 400—800 K a řiditelé měšťanských škol 500—1000 K příbytečného. Cenu bytů určí okresní školní rady po slyšení dotčeného učitele, místní školní rady a obce.

Celková doba služební obnášeti má 35 let od definitivy, tedy asi 38 roků.

Válka na Balkáně.

Před útokem na Skadar.

Srbské i černohorské dělostřelectvo soustředilo nyní téměř úplně útok na Taraboš. Od původního plánu, aby nejprve byla dobývána Brdica, upustilo se a všechny akce soustředěny byly na Taraboš, který Skadar ovládá. Srbská děla s Bušati je byla dopravena na Širočku Goru, odkudž jest jejich činnost mnohem účinnější. Útok Černohorců vykazuje nemalý úspěch. Dobyty byly již dvě linie opevnění. Černohorci se zakopali v zaujatých pozicích ne dále, než dvě stě metrů od posledních zákopů tureckých na Taraboši. Na bombardování dělostřelectva odpovídají obležení velmi slabě. Pěší vojsko z posledního srbského transportu zaujalo již vesměs vykázané posice, těžká děla srbská dopravena byla na Širočku Goru a jen z menší části na Bušati. Pod jejich záštitou bude zítra podniknut poslední rozhodující útok na turecké posice na Taraboš. K útoku tomu je určena zejména srbská divise drinská druhé výzvy, která sesílila jižní armádu černohorskou, vedenou generálem Martinovičem. Pád Taraboše se považuje za nezadržitelný a jím bude rozhodnut i osud Skadru.

„Rámus teprve nyní započne.“

Král Mikuláš přijal v sobotu anglické korespondenty a mluvil s nimi o Skadru jako o budoucím svým hlavním městem. Při tom je vyzval, aby na Černé Hoře setrvali, že „rámus teprve nyní započne.“ Na otázku, zda-li je nebezpečí evropské války, odpověděl král Mikuláš: „Žádám jen své právo. Nemohu se starat o Evropu, když jedná se o můj národ. Válka stála nás mnoho peněz a 10.000 lidských životů a nyní se od nás žádá, abychom se zrekli ovoce svého vítězství. Jestliže nemůžeme míti Skadar, pak jsme ochotni v boji zemřít.“

Námořní demonstrace proti Černé Hoře.

Od středy křižují před Barem ve vzdálenosti asi 4 mil válečné lodi rakousko-uhers. a italské. Kapitán Baru lloydového parníku „Albanie“ a důstojníci jeho sdělují, že viděli na obzoru před Barem 10 válečných lodí, z nichž je 7 velkých a 3 malé. Dvě z těchto válečných lodí měly vlajku anglickou, dvě italskou, jedna říšsko-německou a ostatních pět nese vlajku rakousko-uherskou. Parník „Albanie“ potkal na své cestě 20 řeckých parníků, které se vracely prázdné k jihu a byly provázeny jednou válečnou lodí a dvěma torpedovými čluny. Tyto lodi jak známo, vyloďily v Medvě v předcházejících dnech 12.000 srbských vojáků, 800 koní a 600 volů, dále zásoby proviantu a munice.

Čteným hospodyňkám

nabízí kávu, cukr, mouku a různé jiné zboží za nejlevnější cenu firma

Frant. Liberský, Opava, Františka Jos. náměstí č. 9-10.

Zemský sněm slezský.

Opava, 7. dubna 1913.

Poslední schůze sněmu zahájena byla v sobotu o 10. hod. dopoledne zemským hejmanem hr. Larisch-Männichem za počáteční účasti 16 poslanců. Slovanští poslanci byli na místě, za to scházelo 15 německých.

Denní pořádek vykazoval opět řadu bodů namnoze zcela podřízeného významu.

K návrhu zpravodaje W. Kudliča schválena volba hr. Stolberga poslancem v I. volebním sboru slezského velkostatku po zesnulém hrab. Sednickém.

Za referátu dra Michejdy povoleno obci Řepišti uzavření půjčky ve výši 45.000 K u zemského ústavu pro obecní úvěry.

K návrhu posl. dra Bukovského schválena zpráva ohledně provedení dodatečných prací na nouzových stavbách ve Slezsku. Tyto vztahují se zejména na úpravu říčky Bělé nad Schmelzovým mostem, zastavení Bělé pod mostem u Bukové, regulace Bělé v České vsi, Niklasovicích a regulace Černé a střední Opavy. Provedení těchto prací jest bezodkladné, každým dalším oddálením vzrostou zemi veliké škody. Ministerstvo orby se vyzývá, aby příslušnou osnovu zákona kterou sněm v roce 1911 předložil, co nejdříve vyřídilo a akci vzhledem k eminentní pilnosti uspišilo.

Žádost obce Řepiště u Frýdku o zemskou podporu na úpravu obecních cest, žádost správce zimní hospodářské školy v Těšíně V. Htyně o nemocenskou podporu a žádost obce Fryštátu o zemskou podporu na úpravu Nádražní třídy vzaty z denního pořádku pro nepřítomnost zpravodaje poslance Koždoně.

Návrh poslance Poppeho, aby se přešlo k dennímu pořádku přes žádost svazu německých rolníků slezských o sdělení zákona na zavedení povinného měření a určování všech hranic ve slezských obcích, jakož i hraničních pochůzek, změněn zásahnutím posl. H. Kudliča v ten smysl, aby zemský výbor podal příslušný návrh sněmu.

K návrhu zpravodaje dra Michejdy povoleno polské obci Záblatí u Bohumína uzavření půjčky ve výši 60.000 K ze zemského ústavu pro obecní úvěr na stavbu polské školy. Návrh zachráněn byl hlasy slovanských poslanců a hlasy poslanců finančního výboru, který žádost doporučil k přijetí. Proti povolení půjčky mluvil z motivů národnostních dr. Neusser. Šlo tu o půjčku pro polskou obec na polskou školu, proto navrhoval deutsch-national dr. Neusser, aby žádost byla zamítnuta a obci bylo připomenuto, aby se na-

učila šetřit a postarala se o to, aby její dluhy a přírůstky nerostly do nekonečna.

Návrh zpravodaje Lukeše, aby žádost drenážního družstva v Nové Vsi u Frýdku o subvenci na provedení drenážních prací ze zemských a domestikálního fondu byla přikázána zemskému výboru k vyšetření a příp. vyřízení byl zamítnut. Sněm ukázal znovu, jak je ovládan nepřátelstvím proti Čechům. Jedině z té příčiny, že podpory se domáhá česká korporace, staví se německá většina sněmu proti.

Příští schůze sněmu koná se v úterý dne 8. dubna v 10 hod. dopol.

Otázka úřadování zemského výboru slezského s českými stranami.

Na denní pořádek úterní schůze sněmovní měla býti položena předloha týkající se úřadování zemského výboru slezského s českými obcemi, s českými jednotlivci a s českými hospodářskými společenstvy. Předloha má zvláštní osud. Nejhorlivějším přímluvčím za uplatnění českého jazyka ve vnějším styku zemského výboru byl zesnulý předseda zemského výboru poslanec hrabě Sednický, jenž na předloze pracoval. Loňského roku však nepodařilo se mu předlohu dostat do plenu a smrt ukončila jeho snahu vůbec. Teprve v úterní schůzi měla býti projednávána. Byla však vzata z denního pořádku před zahájením schůze a odkázána výboru, jenž ji má nejprve projednat a pak teprve plenu sněmovnímu předložit. Vzhledem k tomu, že se tu jedná o věc důležitou pro českou veřejnost, žádal poslanec Poppe, aby referát v této záležitosti byl svěřen jemu. Referentem bude však jmenován některý z německých poslanců příslušného odboru. Jsme velmi zvědaví, jak a kdy bude tato věc vyřízena, i zdali dostojí Němci svému závazku, který vůči českým poslancům učinili. Doposud všechno, co čeští poslanci navrhovali, bylo sněmem zamítnuto a to jedině z toho důvodu, že navrhovatelé byli českými poslanci. Jsme zvědaví, zdali německému referentu podaří se pro návrh získati podle německého slibu sněm, či zdali vyličené jich počínání nemá skrýti útok proti spravedlivé české věci.

Bída zemského hospodářství ve Slezsku.

Zemské finance, jako finance jiných zemí, jsou ve stavu špatném. Kolem nového roku stala se situace tak kritickou, že sotva bylo lze splniti nejnnutnější povinnosti. Nenalezne-li se vydatný pramen příjmů, může lehce dojíti ke katastrofě. Příčiny tohoto stavu jsou známy a referovali jsme již několikrát o nich. Naděje zemské vlády je provedení finančního plánu, z něhož má se zemím dostat úděly.

tanci. — Pan učitel Urbánek uplatnil znamenitě svůj osvědčený, vyspělý tenor jak v písni Kozinově, tak zejména v arii z opery „Pagliaci“. Pan Kovařík — třebas poněkud indisponován — přednesl prostídky, ale nádherné perličky slovenských písní obzvláště zdařile svým koncertním, příjemným a jistým orgánem. Zkrátka, co číslo, to kvadr, svědčící o vyspělosti nejen dirigenta p. M. Čeledy, nýbrž i všech účinkujících. — Poslední byl sice večírek v této sezoně, nikoli snad posledním vůbec. Jsme přesvědčeni, že i na podzim opět popřeje pan Čeleda naši české menšině kochati se v ukázkách krásné hudby naší i cizí! — iček.

České divadlo v Kateřinkách.

Člověk bez písní a veselí podobá se stromu bez listů. A na takový holý strom trudno jest pohleděti, vždyť zárodek smrti chová v nitru svém; listy nejen zdobí naše stromy, ale i vyživují je a silí, aby odolaly bouřím. Tak tomu také je se zpěvem a jase- sem, s veselím a bodrou náladou, jež nejen krásí život náš, ale i silí nás a činí zmuži-

Slezsko je sice obdařeno údělem nepatrným, ale i tato suma je zemské vládě vítána.

Školský výbor

zabývá se úpravou učitelských platů. Zdá se, že o této otázce bude sněm jednati již v příštím zasedání.

Politický přehled.

„Nix daič!“ Pod tímto titulem přináší „Bohemia“ nářikavou zvěst, že výbor stávkové výstavy v Lipsku nechal na nárožích pražských vylepiti plakáty výhradně jen v řeči české. Ani jediný plakát není německý! „Bohemia“ k tomu píše: „Což pak v Lipsku s tak lehkým srdcem odmítají účast německého stávkového výstavy? Či sahá neznalost národnostních poměrů v Praze a v Čechách vzdor blízkosti Lipska až tam, že pro výbor lipské výstavy vůbec Němci v Praze neexistují? — Německý list měl by se ukrotiti. Před velikášstvím Němců v Praze přece nebude se zastavovati fakt, že Praha je městem českým, v němž mizivý hlouček německý nepadá vůbec na váhu.“

V Lipniku, v ohnisku národnostních třenic, vy-psány jsou nové obecní volby.

Svolání říšské rady. V sobotu dopoledne konal ministerský předseda hr. Stürgkh s předsedou poslanecké sněmovny posl. drem Sylvestrem o pracovním programu jarního zasedání říšské rady. Usneseno, že se seje buď v úterý 28. dubna, nebo v úterý 6. května. Předseda rozpočtového výboru dr. ryt. Korytowski byl požádán, aby svolal výbor k projednání rádného rozpočtu na rok 1913.

Delegace. Plán svolati na nejbližší dobu delegace k vyřízení společného rozpočtu na rok 1914 ukázal se neproveditelným. Delegační zasedání bude se konati teprve na podzim. Volba nových delegátů bude provedena ve svatodušním zasedání říšské rady.

Haličská volební reforma. Výbor pro volební reformu započal v sobotu speciální debatu o nové osnově zemského zřízení. Dva paragrafy byly přijaty nezměněně. Příští schůze koná se v úterý.

Erazmo Barčić zemřel. V sobotu 5. dubna zemřel Erazmo Barčić, vynikající vlastenec chorvatský a jeden z politických vůdců chorvatských. Narodil se roku 1830 ze staré patricijské rodiny ve Rjece, které zůstal věren po celý život. Na záhřebské právnické akademii poznal illyrskou myšlenku, která se odtud šířila po celém Chorvatsku a stal se jejím nadšeným vyznavačem. Hned po svém návratu ze studií do Rijeky věnoval se veřejnému životu a brzo byl vůdcem Chorvatů rjeckých. Byl poslancem na chorvatském sněmu.

Minulou středu konala se doplňovací volba na říšskou radu v okrese Slaný—Kladno v Čechách. Zvolen byl sociální demokrat dr. František Soukup a dostal se tak znovu do parlamentu, kde zaujímal vynikající místo. Při posledních všeobecných volbách kandidoval ve 2 okresech, avšak v obou propadl.

Tomašič ve Vídni. „Novosti“ oznamují, že bývalý chorvatský bán Tomašič po dlouhé konferenci s hr. Khuenem-Hedervarym odebral se do Vídně, kde bude přijat císařem v audienci, která se uvádí v souvislost s vyjednáváním o rozřešení chorvatské krise.

Řecká sněmovna. Vláda se usnesla svolati sněmovnu, aby dala schváliti několik předloh, které vinou poměrů staly se nutnými, jako předlohy o civilním listě krále Konstantina a o apanáži královnyvdovy Olgy. Korunovace krále Konstantina bude provedena po uplynutí jednoho roku.

lými, abychom bouře života beze škody snášeli! — Řídě se tímto heslem, popřál Pěv.-divadelní spolek „Vlastimil“ v Kateřinkách svému členstvu a obecnstvu veselý divadelní večer 6. dubna provedením kusu „Vzhůru na Balkán“. Povedená tato fraška se zpěvy, jejíž zdařilé provedení, originelní kroje a původní scénická orientálská výprava — ve třetím a čtvrtém jednání až pohádková — přispěly ke zdaru úplnému, měla dokonalý úspěch. Obecenstvo se smálo a výtečně se bavilo a to bylo účelem časové této hry: Bohatý uzenář pražský Kolínko doprovází na svatební cestě do Turecka svou dceru. Právě hledá policie defraudanta, který je p. Kolínkovi podoben a jemu hrozí zatknutí. Ke všemu rodina sedí již ve vlaku a vlak mu ujede před nosem. Boje se zatknutí, dá se přemluvit cestujícím harfenistou od Nemanic, převlékne se za ženskou a jako jeho žena jede do Turecka za rodinou. Páně Kolínkova choť má však na sobě kalhotovou sukni, následkem čehož je v Turecku považována za muže a muž její v převlečení za ženu. Z toho vznikají veselé zápletky, vtipy

Hospodářské potřeby

nejlevněji jen u železářském obchodě

Ant. Stefány v Opavě, Františka Josefa náměstí č. 9—10

Večírek Čtenářského spolku 5. dubna.

Příčiněním a zvláštní obětavostí místního skladatele p. M. Čeledy uskutečňuje Čtenářský spolek Opavský umělecké večírky, na nichž přednášeny ukázky ze skladeb ceny nesmrtelné. Třebas jeho orchestr čítá jen 8 členů, je úprava dávaných čísel vždy tak případná, že nijak není pel umělecké krásy setřen, ba naopak nahrazuje úplně celé obsazení orchestrální. A na převádění a upravlání, na rozepsání, nacvičení a podání pracovaly jen a jen pilné a obratné ruce pana M. Čeledy. A tu dlužno mu dnes po zdařilém sobotním večírku, jenž byl posledním v jarní sezoně, srdečně k úspěchu gratulovati, a současně děkovati, že českému obecenstvu opavskému připravil duševní hody a umělecké požitky. — Jako jiskra elektrická projely každým účastníkem první akordy Smetanovy ouvertury „Prodané nevěsty“, hřejivé teplo uměleckého večera se stupňovalo po celé 2 hodiny až vyvrcholilo v Griegově Milostné písní a Dvořákově IV. slovanském